

טורי נישט נחום
172956
בן רחל וברוך
נולד ב- כ"ח כסליו תרפ"ב 1921
התגייס לצה"ל ב- 1950
שרת בגדוד "גדעון" (13)
נפל ב- כ"ח אדר תש"ח 19.3.1948
בקרב על הגלבוע.

יֵשׁוּעַ נַחום,

בן רחל וברוך, נולד ביום כ"ח בכסלו תרפ"ב (29.12.1921) בעיר קריניק, פולין ולמד שם בבית-הספר "תרבות". נחום עלה ארצה בשנת 1933 והמשיך את לימודיו בבתי-הספר בקבוצת גבע ובעין חרוד. בסיימו את לימודיו החל לעבוד בגבע והיה פעיל בחי"ש. בימי מלחמת-העולם השנייה התגייס לצבא, למרות התנגדותה של הקבוצה. שירת ביחידת נהגים של המחנה השמיני. "איני עושה זאת בשביל האנגלים", אמר, "ומוטב שאתחרט על מה שעשיתי משאתחרט על שלא התגייסתי". הוא השתוקק לצאת לקרב נגד הגרמנים אך בגורלו נפלו ימים חדגוניים ומענים במדבר. הוא נאבק עם עצמו כדי לא להיפך ל"חייל" בנימוסיו ובדיבורו ולא לשקוע במשחק קלפים. הוא נאבק אפילו בנטייה לצפות במשחק. נחום השתדל לעסוק בפעולה תרבותית. הכין מסכת לפסח, הירבה לקרוא בתנ"ך, חלם על לימודים וראה חשיבות מיוחדת בשמיעת מוסיקה במדבר. התעניין גם בספורט. היה ער לכל ידיעה שהגיעה אליו מן הארץ ובייחוד בענייני המפלגות השונות. כל נוף נאה שראה הזכיר לו את המולדת. אל ביתו כתב בקביעות גם בתנאים האובייקטיביים הקשים ביותר, אולם היה מסוגר בתוך עצמו ולא נהג לחשוף את נפשו המתבודדת. היה רגשני מאוד וביישן. תמיד דימה כי אולי עלב במישהו, שמא התנהג שלא כהלכה ונזהר מלהטריד את הזולת. נחום שירת במצרים, לוב, טריפוליטניה, קירנאיקה ואיטליה. בתאונת-דרכים ליד בנגזי נפצע פצעים קשים ושישה חודשים שכב בבית-החולים, אך לא הסכים להשתחרר ודרש בדיקה רפואית להוכיח כי נרפא. "המלחמה טרם נסתיימה" - טען, ונשאר בצבא שנה נוספת. הוא כעס מאוד על שההתנדבות לבריגדה היהודית שאך זה הוקמה אינה מתנהלת בקצב שציפה לו. בנפשו נשאר איש יצירה ולא איש מלחמה. ההרס שראה דיכא את רוחו. "כמה חיי אדם קופחו לשוא", התמרמר. "כמה מיליונים הושקעו בזה - מיליונים שהיו יכולים להועיל לשני הצדדים, אילו הוצאו בלי מלחמה." בתקופה מאוחרת יותר, כשראה את יחסה של ממשלת המנדט אל היהודים, לא יכול להוסיף ולשרת בצבא הבריטי. לאחר "השבת השחורה" בחודש יוני 1946, בימי חיפושי הנשק בקיבוצים, המאסרים והרס הנקודות, הודיע למפקדו כי אם לא ישוחרר - לא יהיה אחראי למעשיו. כששוחרר - חזר לקבוצת גבע ונתקבל בה כחבר. הוא דחה הצעה לעבור העירה ולעבוד כפקיד, כי "יש צורך קודם כל בחקלאים". נחום לא ביקש חיים נוחים וקלים לעצמו, היה איש החובה, מגשים בגופו ובנפשו. כשפרצה מלחמת-העצמאות גויס לחי"ש אך סירב לצאת לקורס סמלים, בחושבו כי הארץ זקוקה לטוראים טובים. לאביו כתב בפשטות: "לאחר העבודה והשמירה בקבוצה אני יוצא למקומות אחרים. אם יתאחרו מכתבי, אל תדאג". לפנות בוקר ה-19 במרס 1948 יצאה מחלקה מחטיבת "גולני" והציבה מארב על שלוחת הגלבע בקרבת הכפר נוריס. לוחמים ערביים מכפר זה ומכפרי הסביבה נזעקו למקום והתפתחו חילופי אש. לכוח היו מספר נפגעים והוא נסוג תוך קרב. בקרב זה נפל, ביום ח' באדר ב' תש"ח (19.3.1948). הוא היה בין הפצועים הראשונים, אולם כדרכו לא עזב את המערכה. "אני יכול עוד לפעול", אמר, והמשיך עד שכרע-נפל. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בגבע.

באימון ובשגרה

ארוכה, עקובה מדם וקשה, היא "דרך הקרבות של החטיבה", עשרות אתרי קרב, טאות פעולות ומבצעים ואלף ארבע טאות חללים, הם עדות נאמנה ומכאיבה לטורשת הקרב, להיסטוריה הצבאית, לפעילות המבצעית... ויחד עם זאת, רבים וטובים מכין רבבות יוצאי החטיבה, הזוכרים בנוסטלגיה ובאהבה את תקופת שרותם הסדיר, כלוחמים ומפקדים, לא התנסו בקרב, לא ידעו טלחטהו כל תקופת שירותם הייתה ב"אימון ובשגרה". לאלו שבסבב שנתי קבוע היו "עולים לקו" "יורדים לאימון", יוצאים ל"רגילה" ל"נופש" ול"תעסוקה", לאלו שלא נטלו חלק בקרב, וגם לא עברו את הגבול באיזו חדירה או פשיטה, לא פגעו באויב, וגם לא חילצו חבר פצוע תחת אש, וגם לא קיבלו צל"ש וכל שרותם הצבאי היה מבט"ש לבט"ש, לכל אלו, הפרק הזה מוקדש. רק תשאל, ותראה איך הם זוכרים, אין זה משנה אם שרתו בחטיבה בשנות החמישים או בשנות השמונים, בימי תש"ח, "קדש", ששת הימים או יום הכיפורים, במלחמת ההתשה ובמרדפים, במבצע ליטאני או של"ג במלחמת לבנון או ב"שטחים", אם תשאל ותבקש הם יספרו בהתלהבות ובשמץ געגועים על אותם הימים, על סיור בוקר, וה"סיור האלים", על התצפית והמארב, על נווט הלילה ושגרת המוצב... ויעלו על נס את החברות והאחוה, ותחושת ההשתייכות והגאוה, בפלוגה, בגדוד, ובחטיבה! הם זוכרים היטב, כל דורות הלוחמים, את המ"פ המ"מ הסמל והרס"ר, את "המאהל" והשמירות, ההמתנה וה"שמועות", את הכוונות ואת ה"הקפצות" את המסדרים וה"יציאות"... כולם לקחו עמם זיכרונות אתה"קיטבק" הפק"ל והתד"ל, שק שינה מדים וזרגות, אפוד מגן, שש-בש, קסדה, ואין ספור חוויות. על כן ראוי לספר על אותם אלפי לוחמים, שלא חסכו זיעה וכל מאמץ, וחזרו רטובים מריצת לילה ממסע, ממטווח, מעשרות אימונים, אימון "יבש" ו"רטוב", אימון פרט ואימון חטיבה. אימונים בהגנה, בהתקפה, בהבקעה ובכל צורות הלחימה. ביעד מבוצר, בשטח בנוי, במדבר ובהר... אימון כנגד בגליל או ברמה אימון בשת"פ עם שריון, תותחנים, או עם הנדסה... מעבר שדות מוקשים ולחימה בתעלות, לחימה בצוות קטן, בחוליה ועם כל הפלוגה... עם חגור קל, מימיה ורימונים, או עם חגור מלא "חגור פילים", וקפל"ד. עם שכפ"ץ ו"פאוציס" ומחסניות מלאות "נותבים"... עם נשק אישי: "עוזי", "סטן", "ציקי", "אפ-אן" ו"גליל", עם מגל"ד, ומק"כ "בזוקה" ומא"ג, עם מרגמה... ועם כל שאר אמצעי הלחימה... כי להיות ב"גולני" פרושו להתאמן עם כל הנשמה, ולשאת בגאוה את ה"כומתה החומה". להיות ב"גולני" פרושו להיות נהג או טבח או פקידה, בסירת ב"עורב, בפלוגת הקשר, בפלוגת ההנדסה, או ב"מפקדה", להיות ב"גולני" פרושו להיות חובש, אפסנאי, ש.ג או קשר להפעיל אמל"ח מתוחכם ולעשות "עבודות רס"ר"... להיות בגולני פרושו לרוץ כמו מטורף, עם חגור מלא וכובע פלדה, ב"יום ספורט", או במסע, ל"הכרת החגור" ו/או ל"קבלת הכומתה"... להיות בגולני פרושו גם לעמוד דום " כמו חייל", כמו קצין כמו לוחם בכל המסדרים, ב"מסדר בוקר" וב"מסדר השכמה" במסדר המפקד, ובמסדר יציאה, טקס ההשבעה, וטקס קבלת כומתה, טקס סיום קורס מכ"ים או קצינים, ומסדר סיום של תקופת האימונים, וטקס זכרון שנתי לכל החללים..

להיות בגולני זו אכן חוויה, חוויה אמיתי של "אימון ושגרה".

במסדרים

באימונים

סיפור הקרב שבו נפל נחום ז"ל

הקרב בנוריס

ב-19.3.48, בשעה 3.30 לפנות בוקר תפסה המחלקה עמדות על שלוחת-הגלבוע שבין המחצבה ובין נוריס במרחק של 500—600 מטר מן הכפר. עם צאת שומרי המחצבה לבדוק את הסביבה, נפתחה עליהם אש מעמדות הכפר נוריס. כיתת בית-השיטה שהיתה הקיצונית במחלקה וקרובה ביותר לכפר השיבה אש, ובחיפוי שלה נסוגו השומרים של המחצבה. מיד היפנו הערבים — שעלו במספרם הרב על המחלקה האחת — את האש שלהם, שהיתה חזקה ביותר ומכוונת היטב, לעבר כיתתנו והתחילו לאגף אותה משני צדדיה.

בינתיים נפתח קרב בין הערבים ובין תגבורת שלנו שעלתה מפרדסי עין-חרוד ותססה את הר-יונתן. ירובעל לביא, בן עין-חרוד ומקלען התגבורת, נפגע בקרב זה בהחליפו את מחסנית מקלעו.

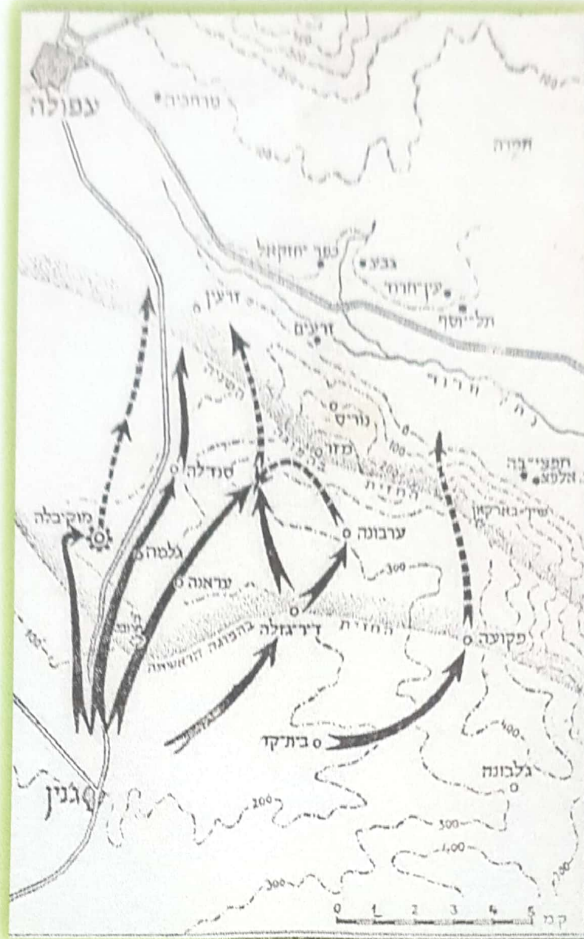
עם הפצוע הראשון בכיתתנו — נחום נישט מגבע — ועם סכנת-איגוף ועדיפות האויב במספר, קיבלה הכיתה שלנו פקודת נסיגה. אולם לא היתה אפשרות לסגת, כי גם עקיבא נפצע, בחושו אל חברו, הפצוע הראשון. וכך באה כיתתנו בין המצרים מבלי שתוכל להחליץ ממצוקתה, לא עברו רגעים אחדים ואף אריק נפצע, בחושו אל חבריו הפצועים. וכאן מצא המות את שלושתם, כשהם ממלאים את צו אחות הלוחמים.

חיפוי מצד כיתת עין-חרוד איפשר לשארית כיתתנו להחליץ מן המיצר ולהוריד את הפצועים לקבוצת "זרעים". בדרך נסיגה זאת נפל גם אברהם אופלסקה.

מטרת הקרב שהתפתח מכאן ואילך — תוך אבידות לערבים — בין מחלקה אחת של אנשינו ובין תגבורות הערבים שזרמו מפקועה ומזרעין ומנו כמה מאות, היתה חילוץ גויות חללינו מידי הערבים שעל הגלבוע. אולם קרב זה נפסק באמצע, בגלל התערבות הצבא, שדרש הפסקת-אש למען הורד את החללים מן ההר. בהפסקת-אש זאת הגיחה מחלקת ערבים מזרעין במטרה לחבל בבאר העזובה שבגבול המערבי של "חורשת יהודי אנגליה". חברינו חשו להצלת בית הבאר, אולם — בגלל עיכובים מצד הצבא — איחרו את המועד. עם ערב הורדו הגויות, באמצעות הבריטים, מן ההר.

משנתפ

מפת הקרב והיום שבו נפל נחום ז"ל

יום האסון

- 16.3.48 — כתת-סיוור מחברי בית-קשת נפלה במארב שהונח לה בגבעת-ה"שהב", שלנד ערב-א-זבת. תגבורות מגדוד "ברק" חשות לעזרה.
- 19.3.48 — מחלקה מנפת "בנימין" (גלבוע), שהניחה מארב למוזיגים בקרבת נוריס, הותקפה עד בוקר ונסוגה לנורעים. למחלקה 7 הרוגים.
- 23.3.48 — מחלקה מגדוד "ברק" פוצצה את מעביר-המים שבמעקל הדרך היורדת לבקעת בית-נטופה. במקביל לכך פוצצה יחידת-פלמ"ח את גשר ואדי-רובדייה שבכביש מגדל-מראר.
- 24.3.48 — חבלנים ערביים הרסו בלילה את גשר ואדי-שראר לחלוטין. מכונית-משא שעתה בבוקר את הגשר ההרוס הותקפה ע"י מוזיגים ערביים. שתי בנות ממשק גבת נהרגו.

הקרב בגלבווע

הקרב בגלבווע
(חי' אדר ב' תשי"ח)

בשבועיים האחרונים לפני הקרב נורו יריות ע"י ערבים מן אל המחצבה. מחלקת חי"ש, בת שלוש כתות רובאיות וחוליית מרגמה אחת, קבלה הוראה להציב מארב לחוחות התוקפים.

בשעה 3.30 לפנות בוקר תפסה המחלקה עמדות על שלוחת הגלבווע שבין המחצבה ובין נוריס במרחק של 500-600 מטר מן הכפר. עם צאת שומרי המחצבה לבדוק את הסביבה, נפתחה עליהם אש מעמדות הכפר נוריס. כיתת בית השיטה, שהיתה הקיצונית במחלקה והקרובה ביותר לכפר השיבה אש, ובחפוי שלה נסוכו השומרים אל המחצבה מיד הפנו הערבים, שעלו במספרם הרב על המחלקה האחת, את האש שלהם, שהיתה חזקה ביות ומכוונת היטב, לעבר הכיתה והתחילו לאגוף אותה משני צדדיה. בינתיים התפתח קרב בין הערבים ובין התגבורת, שעלתה מפרדסי עין-חרוד ותפסה את הר יונתן.

ירובעל לביא, מקלען התגבורת, נפגע בקרב זה בהחליפו את מחסנית לקלעו. עם הפצוע הראשון בכיתת בית השיטה - נחום נישט מגבע - ולרגל סכנתאש אגוף ועדיפות האויב במספר, קיבלה הכיתה פקודת נסיגה. אולם הכיתה לא נסוגה, מאחר שהחי' עקיבא ברזילי נפגע בחושו אל חברו הפצוע. הכיתה באה בים המצרים ואף אש החפוי של הכיתות האחרות לא יכלה לחלץ אותה ממצוקתה. ברגע זה נפצע אריה אלקינד, שאף הוא חש אל שני הפצועים בני כתתו, וכאן מצא המוות את שלושתם, כשהם ממלאים את צו אחוות הלוחמים. חפוי נוסף של כיתת עין-חרוד איפשר לשארית כיתת בית השיטה להחלץ מהמיצר, להוריד את הפצועים לקבוצת "זרעים". בדרך נסיגה זאת אברהם אופלטקה.

מטרת הקרב שהתפתח מכאן ואילך תוך אבידות לערבים - בין מחלקה אחת לבין תגבורת הערבים, שזרמו מפקוע לזרעין ומנו איזה מאות, היתה חילוץ גוויות חללינו מידי הערבים שעל הגלבווע. אולם קרב זה נפסק באמצע בגלל התערבותו של הצבא שדרש הפסקת אש למען הורד את החללים מן ההר. בהפסקת אש זו הגיחה מחלקת ערבים מזרעין במטרה לחבל בבאר העזובה שבגבול המערבי של "חורשת יהודי אנגליה". אנשינו חשו להצלת בית הבאר, אולם - בגלל עיכובים מצד הצבא - אחרו את המועד.

עם ערב הורדו הגוויות, באמצעות הצבא, מן ההר. בקרב זה נפלו, נוסף לנוכרים למעלה, דן צביק, בן תל-יוסף וחיים ליבין, בן כפר חיזקאל. שבעה קרבנות נתן העמק בקרב זה. אבל כבוד ירד על כל ישוביו.

יומן בית השיטה.

למלאכת שנה נתייחד עם זכרם של

אריה אלקינד

ירובעל לביא

אברהם אופלטקה

דן צביק

עקיבא ברזילי

נחום נישט

חיים ליבין

קרב כבוד לרגלי הגלבוע

שבעה מאנשי המגן נפלו; אנידות כבודות לכנופיות

באותו זמן בערך הותקפו עובדי ה-
מחצבות של עין-חרוד ביריות מהר-
הגלבוע. החוצבים השיבו אש.
קבוצת עונשין של ההגנה יצאה
נגד התוקפים ובקרוב שהתפתח נפלו
עקיבא ברזילי, אריה האלקינד ואב-
להם אופלטקה. כולם מרית-השיטה
דן צוייג מתל יוסף, נחום נשט מגבע
חיים לבן, מכפר-יהזקאל וירובעל לוי
מעין-חרוד.

שבעה מאנשי ההגנה נפלו ביום ו'
לרגלי הגלבוע לאחר קרב ממושך עם
כנופיה ערבית. לכנופיה נגרמו אבי-
דות חבדות.
הקרוב החל, למעשה, עוד ביום ה-
שישי בבוקר, בשעה שפוצץ גשר ב-
קילומטר החמישי בדרך עפולה - בית
שאן. קבוצת פועלים יהודים ממחלקת
העבודות הצבוריות בעפולה יצאה ל-
מקום ותיקנה את הנזק תוך שעתים.

המחלקה שיצאה לקרב

מקום הלחימה

קווים לדמותו

נחום נולד בשנת 1922 בעירה קריניקי שבפולין, גדל והתחנך במשפחה בעלת מסורת יהודית וציונית כאחת. השפה העברית היתה שגורה בפי בני המשפחה. את ימי ילדותו הרכיב הוא בלה בבית סבא וסבתא (החיים אתנו כגבע והלואי יאריכו שנים) והיה להם לבן ממש. אביו עוד בצעירותו, עסק למען הקרנות הלאומיות, שזו היתה הפעולה שרתקה, כל צעיר יהודי בעל לב כואב ודואב את צרת עמו.

עלה ארצה בשנת 1933 ישר לגבע, לסבא וסבתא ולדודתו. נכנס ישר לבית הספר שבמקום והמשיך את למודיו ללא כל הפרעות, כי השפה העברית הוא ידע וחנוך יהודי הוא קבל עוד כגולה. בכתות הראה כשרונות יפים, היה בין המתקדמים בכתות גם מפאת גילו היותר גדול וכס מפני שהוא היה נעל בעל כשרונות. הוא עובר לכתה יותר גבוהה בבית הספר המשותף שבעין חרוד, גם שם הוא קיים את מצות וחובת הלמודים כראוי.

הוא גומר את חוק למודיו בבית הספר ונכנס לחיי עבודה ויצירה. כיתר בני הנוער במקום שתף את עצמו בהקמת חברת הנוער המקומי, כמסגרת מלכת מגבשת ומקלה לנוער להכנס לחיי המשק והחברה. פורצת מלחמת העולם השנייה, והוא, כיתר בני הנוער במקום, לא שקט עד כי התנדב לצבא, הוא נענה לצו הפנימי שלו. הוא שרת כאחת מפלוגות העבודה בתור נהג. בצבא אונתה לו תאונה ונפצע קשה, שכב בבית החולים בקהיר והחלים. בכל זמן שרותו קיים קשרים עם הבית, עם הקבוצה, אם כי אביו הוא תושב תל-אביב.

עם השחרור הוא חוזר לקבוצה, נהיה לחבר בה, משתדל להשתקע בענף עבודה מסוים.

אך חיילינו, באשר הם שם, נלחמו למען השלום בעולם, אבל למעננו את השלום לא הביאו, כי לא בידם הדבר היה, ומלחמתנו אנו - מלחמת היהודים על זכותם להיות ככל העמים - החלה והוא בין צבא היהודי המגן. מהעבודה נלקח ונשלח להגן על אדמתנו ונפל חלל על הגלבוש יחד עם חבריו, באותו יום שישי, ח' אדר ב' תש"ח - 19.3.1948.

הרי הגלבוש, המשקיפים אלי נקודות הישוב העבריות, שהפרו את שממות העמק, רוו בדם לוחמי צבא היהודי הקם.

דם נוער עברי נשפך במלחמתנו על זכותנו האחת והיחידה. אבלים אנו על מותו ואין נחומים. אבל העמק על ישוביו על נפול שכעת בניו והנחמה האחרונה לנו, לעצמנו, לאבות ולקרובים, כי בדם חללים קדושים אלו נחזיר לנו את האפשרות של חיי עבודה ויצירה, בהם רצינו, אליהם חתרנו ונחתור, למענם נפלו ונפלים מטובי בנינו.

זכרו כזכרם של חבריו לנשק לא ימוש מזכרונונו !

כּוֹתָבִים לְזִכְרוֹ נַחֻם זִיל

(דברים שנאמרו על יד הקבר הפתוח)

נחום ! דמך הטחור ודם חבריך הזכים שנשפך אתמול על הגלבוש איננו אלא חלק מהדם היהודי הטחור והקדוש, שנשפך מזה שלושה חדשים רצופים על אדמת ארצנו, בידי זדים ורשעים אשר חברו יחד בכדי לסכל עצת אומות העולם, שהחליטו לעשות צדק לעמנו ולתת לנו את עצמאותינו המדינית.

בשעה גדולה וחמורה לאומתנו נפלת, נחום, שעת מפנה והכרעה, בה עומד מפעלנו, פרי עמל דורות של חלוצים, להיות אבן פנה למדינה העברית הנכספת או להחפך למרמס לרגלי שונאי ציון ממערב וממזרח; ראש מאוויי אויבינו להשלים את מלאכת ההשמדה, שהתחילו בה היטלר ומרעיו - מוריהם ומחנכיהם של רוקמי המדיניות הנוכחית של המזרח התיכון.

אנו קוינו להגיע בדרך אחרת אל עצמאותנו העברית, בדרך הבנין והיצירה. ברוח זו חנכנו אותך, נחום ואת כל בנינו וילדינו. ברוח זו הקימונו את נקודתנו וכל יתר הנקודות העוטרות את הגלבוש. האמננו, כי הננו מחזירים לעצמנו את זכותנו על הארץ הזאת בעצם גאולת שממותיה, חשבנו כי ציון במשפט ובצדק תפדה. אך הנה המשפט, אמנם ניתן והכרעתו נפלה לטובתנו ואילו הצדק מאתנו והלאה. לא נשאר לנו אלא ללחום על הצדק המגיע לנו, כאשר עוד לא הגיע לשום עם בעולם. ואל כלי השלום, בנין והיצירה בהם אומנת עד כה נאלצנו להוסיך לך ולחבריך כלי זין, בהם זכה כל זד וכל מתנכל לקיומנו ולעצמאותנו.

במה ננחם נחום ? במה ננחם את אביך השכול, את סבא וסבתך, את דודותיך ודודיך, את כולנו. הן באחת ננחם : אביך עושה שליחות עמו בעזרה לשארית הפליטה במחנות אחינו, על אדמת אירופה. הוא מעודד, מנחם ומכינם לקראת יעודם בארץ ישראל. ואתה מלאת את שליחותך בארץ בהכנת התנאים לקליטת אחינו אלה, במלחמה על זכותם לעלות לארץ, במלחמה על זכותנו לחיות וליצור בה חיים עצמאיים, בריאים ושלמים. מלאת את שליחותך בשלימות עד תום, נתת את כל אשר יש לאדם לתת, את החיים ואת הנשמה. אביך יהיה גאה עליך ועל דרך מלוי שליחותך ואנו הננו גאים עליך, כי זכות גדולה היא ליפול כך במלחמה בעד עמנו ובעד ארצנו. מי יודע כמה קורבנות נתבע לתת עוד ומי בתור אחריך. אך אם גזרה היא שנגזרה עלינו לאחוז גם בשלח, הרי אתה וחבריך נתתם את הדוגמה כיצד אווזים בו או ואיך לוחמים.

נשמתך תהי צרורה בצרור החיים, אשר אותם צוית לנו במוותך, נשמתך תגיע עדן עם נשמות המכים הקדמונים, שלחמו לפני אלפיים שנה על חרות ישראל יחד עם נשמות יוסף טרומפלדור וחבריו, שלפני ימי דור אחד נתנו אות ומופת להגנת פנת קרת ארץ זו ויחד עם נשמות מאות בני הנוער, חבריך, אנשי המגן, בני צבא הגאולה, אשר כמוך נפלו בגבורה ובעוז רוח עילאיים על מזבח קוממיותנו בזכותם ובזכותך תקום ארצנו להיות לקנין לעמנו עדי עד, על אף הכל.

שנה למותו

רבים הם התאריכים בהיסטוריה הקצרה שלנו שהביאו איתם בשורות של גאולה וישועה לשובנו בארץ. החל ממלחמת העולם הראשונה עם כיבוש האנגלים, הכרזת בלפור ושחרורנו מעול התורכים שרבו עלינו בפרט בסוף המלחמה בהרגישם את מפלתם, הנצחון באל-עלמין, ששחרר אותנו מהפחד של כבוש הארץ ע"י צבא רומל, אח"כ הנצחון המלא ב-8 במאי 1945 עם כניעת גרמניה של היטלר, עם שחרור מחנות הריכוז והמגע הראשון של אנשי הבריגדה עם עצורי המחנות של אירופה, ולבסוף ה-29 בנובמבר 1947 עם החלטת עצרת האו"ם על מדינה עברית בחלק מא"י. אולם לצערנו הרב, כל הבשורות הללו היו מלוות אח"כ באכזבות ועננים כבדים היו מכסים את הזוהר של הבשורות. וכך לאחר מלחמת העולם הראשונה באו הפרעות ברוסיה, המאורעות בארץ, החל מתל-חי ועד מאורעות 36-1939 ועד הספר הלבן. עם נצחון אל-עלמין החל דכוי חיל המתנדבים שלנו ובחג הנצחון הרגשנו את הצחוק והלעג של העליונים באדם על הניטיבס ובפרט גדל הכאב כשראינו בתהלוכה הגדולה בבירות קבוצת ערבים עם התמונה של המופתי ולא מחה איש נגדם. כבר אז הרגשנו וידענו מה צפוי לנו עם גמר המלחמה. ידענו על תעמולה ארסית המתנהלת בצבא האנגלי תחת הסיסמה כי בזה עוד לא ניגמרה המלחמה. והמעשים לא אחרו לבוא, נערך הצייד על אוניות המעפילים, החלו החיפושים במשקים ועד לשבת השחורה ב-29 ליוני ועד לגרוש יוצאי אירופה תש"ז. וכך הגענו עד עצרת האו"ם בלייק-סכסס. מי לא זוכר את החרדה בה הקשיב כל הישוב בארץ והיהדות בכל העולם למתרחש בעצרת הזאת. גדולה היתה השמחה בכל הישוב עם התקבל ההחלטה, אם כי שמחה זו היתה מעורה בפחד מן הבאות.

ואמנם את אשר יגורנו בא לנו. תיכף, למחרת לאחר פרסום ההחלטה, החלו מאורעות דמים בכל רחבי הארץ, ובעיקר בירושלים ובדרכים המובילות אליה. יום עשרות הרוגים ופצועים, פצוץ ושריפת בתים והשמדת רכוש. יום שמענו על קרבות קשים, שגם בנינו לקחו חלק בהם, גם ראינו את עמדתה "הניטרלית" של ממשלת המנדט בעשותה את הכל לעזור לאויבנו ולהכביד עלינו. רק איזורים בודדים וגם האיזור שלנו בתוכם היו עדיין שקטים, אם כי ידענו שהשקט הזה מבשר סערה שתתחולל, ואנו מתכוננים. והסערה לא אחרה לבוא, הגלבוץ הפך לשדה קרב. משוריני הלגיון הערבי, תחת פקוד אנגלי, שלטו בדרכים, האנגלים התרימו נשק אצל בחורינו. וכך עברו שבועות וכל התלונות למגינים עלינו לבקשת עזרה לא נשאו פרי, לכן החליטה מפקדת הגוש לחסל את המשחק בכוחות עצמנו. לשם כך היא גישה את המ"ן והח"י"ש בסביבה. ומה חרד הלב לראות את הנוער מתכונן לצאת לקראת האויב הנעלם, שמי יודע מה הם כוחותיו וכושר יכולתו. הם יצאו ואנחנו חרדים לקראת הבאות. הלילה עבר בשקט ורק עם אור הבוקר החלו היריות מהגלבוץ. הם שמו מארב לכוחותינו וכשאנשינו התחילו להתקרב, נפגשו ביריות מאחורי כל סלע, שהם לא מעטים על הגלבוץ. הקרב נמשך עד שעה עשר. רק אז החלו להגיע שמועות על הרוגים ופצועים מצדנו, עד שלבסוף נודע שמספר ההרוגים הוא שבעה ושגם נחום שלנו בתוכם והעיקר, שאת הגופות לא הצליחו לאסוף והם נשארו על הגלבוץ. ורק אחרי מו"מ ממושך בתווך הצבא, הם החזירו את הגופות למחרת היום.

אלה היו הקרבנות הראשונים במלחמה על עצמאותנו, אם כי לא הוכרז עליה בפומבי, אבל כל אחד הרגיש בלבו והיה מוכן למסור את חייו בעדה. כל הקרבנות הם בני ישובי הסביבה שנולדו, גדלו והשתרשו במקומותיהם, פרט לנחום ז"ל, שלא נולד בארץ, אבל זה לא הפריע להשתרשותו, כי הוא הגיע אלינו בילדותו לקרוביו, לסבא ולסבתא הורי אביו. לא קלים היו חבלי קליטתו במקום, בתוך חברת הילדים, שעדיין היתה צעירה, בתוך החוג הצר של ילדי ביח"ס שמנה רק עשרות אחדות. הוא התגבר על הקשיים האלה ונשאר סגור ומסוגר בתוך עצמו, אם כי השתתף בפועל והיה מעורה בחיי החברה. זה לא הפריע לו להיות בין התלמידים הטובים עד

שלבסוף העלוהו בכתה והעבירוהו לביה"ס בעין חרוד, כי אצלנו לא היתה כיתה כזאת. עם גמר הלמודים הוא נכנס למשק יחד עם כל הנערים בגילו ועבד בכל הענפים עד שהתגייס לצבא במלחמה הקודמת לפלוגת הנהגים. במשך שרותו בצבא לא נפגע מחהרגלים השליליים שבחיים האלה ונשאר נאמן לאותה הדרך, בה התחנך במשך חייו בקבוצה. במכתביו הוע היה קובל מרה על אלה מבני הקבוצה שגולדו והתחנכו על ברכי הקבוצה ולא שמרו לה אמונים ועיי כך השמיצו את שמה בעיני אלה, שהתנגדו לה והתאמצו להשפילה. הפלוגה שלו לא הצטרפה לבריגדה, לכן הוא גם לא הגיע למחנות הפליטים ולא נתנה לו האפשרות להיות בין המצילים, מה שהגביר את מרירותו עד שחשתחרר.

בחזרו הביתה הוא לא מצא תיכף את הענף המתאים לו בעבודה. הנהגות נמאסה עליו בצבא וכנראה עיי כך גם כל עבודה אחרת במכוונות חקלאיות, לכן הוא מצא לבסוף את מקומו בענף הפרדס, שחתאים לרוחו, מתוך הסתגרותו, בין מספר קטן של עובדים, רחוק מרעש המשק, בין העצים השקטים והמסוגרים כמוהו ולא בלי הצלחה. אבל לא ארך הזמן והוא נקרא שוב לנשק, בהתחלה בסיורים בסביבה ולבסוף באותו לילה יחד עם כל בני המשקים לגלבו. משם הוא לא חזר אלא הביאוהו יחד עם כל הגופות, אחרי שפראי-אדם הפשיטום כמו שעשו זאת הפלישתים לפני אלפי שנים באותו מקום, על הגלבוה המקולל.

אלה היו גיבורינו הראשונים, שקדשו את חייהם לעצמאותנו. מאז עברה שנה, מספר הגיבורים הגיע לאלפים, אבל לא לחינם, כי יש שחר לפעולתם וכל מה שהשגנו, זה הודות להם. ואם עכשיו אנו יכולים לעבור את הארץ לארכה ולרחבה, בלי פחד וגם הגלבוה הוא שלנו, הרי זאת הודות לבנינו היקרים והגיבורים, שמסרו את חייהם לגאולת הארץ, בשביל העם המדוכא במשך אלפיים שנה. יהיה זכרם ברוך וצרוך בצרוך החיים.

חיים ר.

שנה למותו

נחום נישט

שנה לנפלו בגלבע
ח' אדר תשי"ח - ח' אדר תשי"ט

בנקוף שנה

עברה שנה מאותו ערב מעונן וזועם, בו הובלנו לקברות את חברנו הצעיר

נחום.

עמוק וחרישי הוא צער-חיחיד של ישובנו, של בני המשפחה המצומצמת ושל המשפחה הרחבה, היא הקבוצה כולה, על הבן-יקיר נחום, אשר נפל עם חבריו במעלה הגלבע, באותו יום מר ונמחר, ח' באדר תשי"ח. בעצם פריחת חייו הצעירים והתגבשות כוחותיו לקראת החיים - נגזר מארץ החיים, כרבים - רבים מחבריו בכל רחבי הארץ.

כך גזר עלינו שר האומה, - להביא ממיטב בנינו קרבן במלחמת החיים והתקומה של האומה בארצה.

בעודו ילד, רך וענוג, בא אלינו. כאן גדל עם ילדי הקבוצה, אתם התחנך ולמד, כמוהם ספג לתוכו את אויר העמק וחיי הקבוצה - את כל אשר הזין והפרה וגידל את חברת הילדים בני המקום, ויהי כאחד מהם. הוא התמזג כליל עם הדור הצעיר שלנו ויחד אתם גדל לחיי עבודה ושיתוף בקבוצתנו. ובבוא העת הצטרף, כיתר חבריו, כחבר לקבוצה.

באה מלחמת-העולם והצעירים בישוב נקראו להתגייס לצבא הלוחם בחיטלר צורר היהודים - ונחום נענה והתגייס לצבא. כאן מילא את שליחותו באמונה ועשה בשירות המלחמה כמיטב יכולתו. כאן נשלמה התבגרות והבשילה דמותו האישית העצמאית. ובחזרו אחר המלחמה הביתה, והוא במיטב כוחות ובנכונות לשאת בעול - תפס את מקומו הראוי בעבודה ובתפקידי שמירה ובטחון. ובעצם מלוי תפקידו נפל.

קדוש לבלי גבול הוא הקרבן. על מזבח הענין היקר והנעלה ביותר בחיי אדם מישראל בדורנו - מלחמת העם היהודי על גאולתו ותקומתו בארץ אבותיו- הועלו חייהם הצעירים של נחום וחבריו, אשר בדמם הקנו עצמה וחיים לעמם, בהתאזרו במערכה לקראת נצחון ועצמאות.

ביגון וברחשי אהבה ויקר נשמור בתוכנו את דמותו של נחום, אשר נפל במערכת העם.

א. מ. קולר

" - - לא תל-חי אחד קיימנו אלא כל הארץ היתה לנו תל-חי - - - תל-חיים. "

(ברל כצנלסון)

שנה למותו

נדמה שרק אתמול דברת וצחקת אתו. והנה באו לקחתו בטנדר לחגן על ישוב, נסעו בחורים חמושים מכף רגלם ועד קודקודם, עלו על הטנדר וצחקו נעורים על פניהם. מחצד הנך מרגיש שכל אחד מעיף מבט על חברו למשק, ולקבוצה שכה עמלו בהם. הטנדר נסע עם הבחורים. כדבר קרה פעמים אחדות, אם זה לטירת צבי, לזרעים או לגלבע. תמיד היו קלי רגליים וניידים, חי'שניקים השגורים בפינו. והנה שוב נסעו לתפקידים חיום יומי, לחגן עלינו ועל ישובינו, על מנת שנוכל להמשיך במפעלנו וקרה המקרה ההרגשה נוראה, היית רגיל לראות הטנדר שב עם בחורינו ממקום הגנתם בריאים ושלמים. וחיום הגיעו וחסר מישהו בטנדר. אינו אותו החיוך שהתרגלנו לו, אין רואים את החברה מספרים מעשיות מימים עברו, עת שמרו במשקים. כן, חסר אחד צעיר לימים שרצון החיים פעם בקרבו. התחיל רק את חיו לחיות והגורל גזר וקצר. הנך מסתכל על הגלבע וישנה לך הרגשה, שהנה חיום הוא שלך, בדם חבריך השגת אותו, את הגלבע היקר שלנו. בלכתך לטייל לרגלי הגלבע אינך יכול שלא להיזכר בהם, באלה שנפלו, בנחום ז"ל ובחבריו. יש לך הרגשה של כבוד וקדושה לגלבע זה. הימים היו עדיין בשלב ראשון של מלחמתנו. עדיין קראנו לזאת מאורעות ונחום ז"ל היה בין החי'שניקים המגויסים. אותו נחום התוסס ומתוכח תמיד על כל דבר שבחיי קבוצה ובמתהווה ומתרחש בעולם הרחב. היתה לך הרגשה שהוא מחפש משהו. כן, עדיין לא מצא ולא השיג את מבוקשו ואיננו. נחום איננו איתנו. אינם עוד רבים כמוהו, והם המצווים לנו להמשיך. גדעון גלילי

מאז כ"ח באדר תשי"ח עברה שנה. מאז יום חמישי, עת הדהדו ריות על הרי גלבע, פלחו ושותקו עלומים תוססים של בני העמק. אלה הבנים, הרוו את עצמם בטל הגלבע בטיילם, אלה הצטוו להגן על הרים אלה, ונפלו...

הוחרד העמק על ישוביו, זועזעה משפחת העובדים הגדולה, שכלו הורים את בניהם, קבוצות את בניהן ולהם- אין שלומים ואין תנחומין ולא יהיו.

והדבר היה תמוה: זה העמק על ישוביו המרובים, אנשי העמק, אשר מאז ידם החזיקה בשלח ובמחרשה, האם יבצר מהם להשליט "יסדר" על הגלבע הזה?

על הישובים, על עמל של שנים! לכן, בכוחות עצמיים נכנסו לקרב עם שכנינו, בתיווך שלטונות המנדט, על החזרת גופות קרבנותינו. עם רדת היום, בא טנדר בלווית שוטרים בריטיים והביאום. וכל אחד מאתנו את ש לו חפש, כן את ש לו.

על אף הצער והיגון היה מרוצה כל אחד מאיתנו, על כי נמצא חללו, וגם גופתו שלמה, ללא סימני התעללות ברברית של פראי אדם, והיו גם כאלה לחרדתנו...

איזו חברות של לוחמים מעורה בצער ויגון אישי עמוק. וכמה נצבט הלב בראותנו את אחת הגופות בלתי שלמה, כמה צער ועלבון צורב כאחד היה במבע פניו של מפקד- חבר לנשק זה. כמתרפקים על גופות יקריו נשבע כל אחד דומם, להגשים את צו המגינים, כי שליחינו היו.

שבעת חללי הגלבע, חללינו הראשונים, שסללו את הדרך לעצמאותנו זו שמשמרים בה בערבוביה צער וחדות היחיד והכלל. כנראה שאחרת בעולמנו אין לבנות מולדת, גם לפדויי עם מדוכא.

לזכרם...

הרי בגלבע אל טל ואל מטר עליכם ושזה תרומות
כי שם נגעל מגן גיבורים שאול בלי משיח בשמן.
מזם חללים מחלב גבורים קשת יהונתן לא נשוג אחור
וחרב שאול לא תשוב ריקם.

על אבדן בני משקינו

חיים ליבין

ירובעל לבניא

נחום נישט

דן צביק

עקיבא ברזילי

אריה אלקינד

אברהם אלקינד

אברהם אופלטקה

אבלה קבוצת גבע

גלעד זיכרון לזכרם

גלעד לזכר בני מיישובי הטמק שנפלו בקרב כמורדות הגלבוע

הגלעד ניצב על פסגת גבעת יהונתן, כשיפולים הצפון-מערביים של הגלבוע. הגלעד עשוי מאבני גיר, ועליו לוח שיש ובו חקוק: "הצבי ישראל על כמותיך חללי", שמוחיהם של הנופלים ושמות יישוביהם. מחחת לרשימת השמות כחוב עוד: "שנפלו על הגלבוע במלחמת השחרור ביום ח' אדר ב' תשי"ח". הפסל משה ציפר הוא שעיצב את האנדרטה, והלוט הוסר ביום העצמאות תשי"א (1951).

הצביון ישראל
 על בפתח חלל
 אלקונד אדנה
 בית השמך
 אופלטקה אברהם
 בית השמך
 ברדלי עקיבא
 בית השמך
 לבניא זרובעל
 עוג - קדוזה
 לזבין היום
 רמק זקזקאל
נדטש נהום
 צפון דן
 תל - יוסם
 שנפלו על הגלבוע
 בפלחמת השחרור
 ביום ד אדר ב תש"ח

נישט נחום זײל

1921-1948